

کودک نابینا در برنامه پیش دبستانی عادی

نوشته: دکتر رابی رایلز^۱
سازمان ملی والدین کودکان نابینا^۲
ترجمه: بهرام روستایی، آموزگار مرکز آموزشی رشد ۲ ملایر

توضیح مترجم

نابینا (NOPBC) می‌تواند با منابع بیشتری به شما کمک نماید. ما می‌توانیم شما را به منابع ملی و محلی دیگر نیز ارجاع دهیم. یک کودک نابینا در برنامه پیش دبستانی ما؟ اما... من هیچ‌گونه آموزش تخصصی ندیده‌ام. ضرورتی ندارد. همه مربیان پیش دبستانی که در کارشان موفق هستند. دانش و اطلاعات مورد نیاز در مورد رشد عمومی کودک و روش‌های تدریس متناسب با این سن را دارا می‌باشند. کودک نابینا می‌تواند همان مفاهیمی^۱ را که به کودکان دیگر آموزش داده می‌شود، بیاموزد. تفاوت عمده فقط در روش یادگیری^۵ است. کودک نابینا باید از حواس دیگر خود بیشتر استفاده کند. به علاوه، این کودکان نیاز دارند که والدین و مربیان با فراهم کردن انبوهی از تجربه‌های علمی^۶، جهان را برای آنان قابل درک کنند^۲. برای مثال مهارت‌های پیش از خواندن باید همتراز با کودکان نابینا به آنان آموزش داده شود. مفاهیمی مانند بزرگ و کوچک، مشابه و متفاوت، حروف اضافه (روی، زیر، داخل، پشت) شکل‌ها، مفاهیم عدد و موضوع‌های دیگر را به آسانی می‌توان با اشیاء قابل

در برابر واژه student معادل دانش آموز نهاده شده است و منظور کودکانی هستند و در مراکز پیش دبستانی تحصیل می‌کنند. در برابر واژه Teachers معادل مربی نهاده شده است و منظور مربیانی هستند که در مراکز پیش دبستانی مشغول به کار می‌باشند. دو مورد توضیح کوتاه داخل قلاب از مترجم است. اگر به کودکان نابینا فرصت داده شود می‌توانند در کنار همسالان بیناشان به خوبی بازی کنند و یاد بگیرند. ذهنی فارغ از تعصب، نگرشی مثبت و اندکی خلاقیت معمولاً تمام چیزهایی است که برای تلفیق^۳ دانش آموزان نابینا در برنامه‌های پیش دبستانی عادی مورد نیاز است. برای این که به شما کمک کنیم تا بدانید چگونه می‌توانید در تلفیق یک کودک نابینای پیش دبستانی در یک برنامه عادی موفق شوید در این جا به برخی سؤال‌هایی که مورد علاقه همگان می‌باشد و توسط مربیان و مدیران پیش دبستانی مطرح شده‌اند، پاسخ می‌دهیم. یادآوری می‌کنیم که اینها فقط نگاهی اجمالی به مسائلی است که مورد توجه همگان می‌باشد. سازمان ملی والدین کودکان

لمس. به عنوان جانشینی برای تصویرهای روی کاغذ. به آن‌ها آموزش داد. نقاشی‌های برجسته نیز مفید هستند و نوعی آمادگی برای خواندن از راه لمس را در کودک نابینا به وجود می‌آورند.

اما... او چطور این طرف و آن طرف خواهد رفت؟ والدین عادت دارند به کودکانشان کمک کنند تا به مکان‌های جدید عادت کنند و از این نظر می‌توانند به شما کمک نمایند. معمولاً یک یا دو نوبت بازدید از کلاس. در زمانی که بقیه دانش‌آموزان در کلاس نیستند. کافی است تا کودک نابینا خود را با فضای کلاس تطبیق دهد. کودکان نابینا برای پیدا کردن راهشان از نشانه‌های زیادی پیرامون خود استفاده می‌کنند. صدای ساعت دیواری یا وسایل تنظیم‌کننده حرارت می‌تواند برای آنها یک نشانه باشد. آنها به سرعت باد می‌گیرند اتاق قصه مفروش است با محل تعویض لباس. کنار پنجره. یعنی جایی که می‌توانند نور خورشید را احساس کنند یا صدای ریزش باران را بشنوند. قرار دارد.

گاهی اوقات وقت بیرون رفتن از کلاس. مربی یا یکی از دانش‌آموزان می‌تواند کودک نابینا را راهنمایی کند. تعداد زیادی از نابینایان پیش‌دستانی برای استقلال در حرکت کردن از عصای سفید استفاده می‌کنند. اگر در محل کار شما کودکی از عصای سفید استفاده می‌کند. از والدین او پرسید چه وقت و چگونه باید از عصا استفاده کند؟ وقتی از آن استفاده نمی‌کند باید آن را کجا بگذارد؟ و اگر از آن سوء استفاده کرد (مثل زدن دیگران) چه کار باید کرد؟

اما... ما بچه‌های شلوغ کار زیادی داریم، اینها به او آسیب می‌زنند.

همه کودکان ضربه می‌بینند و بدنشان کبود می‌شود آموختن

این‌که چطور باید از پس گروه‌هایی از مردم برآمد. بخشی طبیعی و حیاتی از یادگیری نحوه زندگی^۸ در جامعه ماست. بازداشتن کودک نابینا از وارد شدن به بازی‌های شلوغ و برجست و خیز کودکان چهار ساله. به معنای انکار یک مرحله از رشد اوست. کودک نابینا را برای پیوستن به فعالیت‌های همکلاسی‌هایش مثل دویدن. کشتی‌گرفتن و شلوغ‌بازی‌هایشان تشویق کنید. اگر کودک بیش از اندازه مورد حمایت بوده است. احتمال دارد برای این‌که بتواند در این بازی‌ها شرکت کند به تشویق و توضیح بیشتری نیاز داشته باشد. زانوی خراشیده و گریه‌های حاصل از ضربه‌ها چند لحظه طول می‌کشند. اما تأثیر منفی حمایت‌های بیش از یک عمر دوام خواهند داشت.

اما... او کاملاً نابینا نیست، کمی می‌بیند.

نابینایی به این معنی نیست که کودک به طور کلی فاقد هر نوع بینایی قابل استفاده است. بسیاری از کودکان نابینا مقدار متفاوتی از بینایی‌شان باقی مانده است. که می‌تواند سودمند باشد.

نابینایی قانونی^۹ اصطلاحی است که احتمالاً شنیده‌اید. معنای این اصطلاح تنها این است که بینایی یک کودک. ۱۰ درصد یا کمتر از بینایی طبیعی است. مربیان باید بدانند که عوامل بسیاری در این‌که در هر زمان خاص یک کودک چقدر و چگونه ممکن است ببیند تأثیر دارند. نوع بیماری چشم. حساسیت. روش‌های. برانگیختگی و... همه این‌ها بر بینایی کودک نیمه‌بینا^{۱۰} تأثیر می‌گذارند.

با وجود این معمولاً کودک نیمه‌بینا در کلاس درس در شرایط دشوار و نامناسبی جای داده می‌شود. با آن‌که ممکن است بینایی کودک برای انجام دادن یک تکلیف خاص کافی نباشد. احتمال دارد از او انتظار رود تکلیف‌هایی را انجام دهد که به بینایی بستگی دارند.

کودک نابینا می‌تواند همان مفاهیمی را که به کودکان دیگر آموزش داده می‌شود، بیاموزد. تفاوت عمده فقط در روش یادگیری است

کودکان نیمه بینا باید تشویق شوند تا علاوه بر حس بینایی در استفاده از حواس لامسه، شنوایی و حتی بویایی نیز مسلط شوند. برای مثال آنها باید یاد بگیرند با خط بریل بخوانند.

هروقت سؤالی دارید، با والدین کودک در میان بگذارید. سازمان ملی والدین کودکان نابینا نیز می‌تواند با در اختیار گذاشتن اطلاعات و منابع به شما کمک نماید.

کودکان نابینا گاهی اوقات از نشانگان «من استثنایی هستم» رنج

می‌برند. چون آموزش آنها به انطباق‌هایی نیاز دارد، بیشتر به این روی می‌آورند که تطابق‌های غیر ضروری دیگری را نیز انتظار داشته باشند و تقاضا کنند. یک مربی به پسر بچه‌ای نیمه بینا اجازه می‌داد در ساعت قصه‌گویی نزدیک او بنشیند تا بتواند تصویرهای مربوط به قصه را ببیند. به زودی کودک متوقع شد در هر فعالیتی مربی او را کنار خود بنشانند. این امر باعث رنجش دانش‌آموزان دیگر شد. پس از مشورت با والدین، تصمیم گرفته شد که به کودک اجازه داده شود تصویرهای کتاب را پیش یا پس از قصه‌گویی واریسی کند، تا بتواند مانند سایر کودکان به نوبت کنار مربی بنشیند.

اما در مورد سینما، گردش‌های علمی و کتاب‌های مصور چه کار کنیم؟

بزرگسالانی که کلاس را در گردش‌های علمی همراهی می‌کنند، باید چیزهایی را که غیر قابل دست زدن هستند برای دانش‌آموزان توصیف کنند. توصیف‌های کوتاه از تصویرهای کتاب‌های قصه‌برای همه کودکان لذت‌بخش است. هر وقت لازم باشد یکی از بزرگسالان می‌تواند فیلم‌ها یا بازی‌های هنرپیشه‌ها را به طور آهسته برای کودک نابینا شرح دهد. نقاشی و رنگ‌آمیزی به رشد مهارت‌های حرکتی ظریف کودکان کمک می‌کند و بخشی از تجربه پیش‌دستانی است. بنابراین، دانش‌آموز نابینا باید در این فعالیت‌ها شرکت کند.

بعضی از کودکان نابینا ممکن است در مقابل فعالیت‌هایی که لازمه آن‌ها فرو بردن دست در یک ماده ناآشناست مقاومت کنند (مانند گل‌رس، رنگ‌هایی که برای نقاشی انگشتی استفاده می‌شوند، خمیر کاغذ، جعبه یا کیسه‌های ماسه، لوبیا، برنج و غیره). معمولاً بیان مهرآمیز و قاطع جمله «ما این کار را با هم انجام می‌دهیم» به دانش‌آموز نابینای شما کمک می‌کند تا بر این مشکل غلبه کند یا اندکی خلاقیت در کاری که انجام می‌دهید. دانش‌آموز نابینای شما به آسانی می‌تواند به اندازه دوستان بینایش از برنامه درسی پیش‌دستانی بهره‌مند شود.

اما... ما هیچ مواد یا وسایلی برای کودک نابینا نداریم.

مواد و وسایلی که یک کودک نابینا در کلاس شما به آن نیاز دارد، اندکی بیشتر از آن چیزی است که معمولاً در مراکز پیش‌دستانی وجود دارند. اغلب تلاش‌های توأم با حسن نیت مربیان برای خلق وسایل تخصصی، به فعالیت‌های بهبود یافته منجر می‌شود. برای مثال، مدل‌های پلاستیکی حیوانات بیشتر اوقات برای کودک نابینا گنج‌کننده و بی‌معنی است. تا جایی که امکان دارد برای آموزش مفاهیم از وسایل واقعی^{۱۲} استفاده کنید. بدون آموزش عینی^{۱۳}، کودک نابینا ممکن است واژه را یاد بگیرد، اما مفهوم آن را نخواهد آموخت.

کودک نابینایی که پیش از حضور در کلاس پیش‌دستانی به نظر می‌رسید همه چیز را مورد پرندگان و خصلت‌های آنان می‌داند، وقتی در کلاس نوبت او شد تا پرنده‌ای را لمس و نوازش کند با شگفتی فریاد زد که این هم می‌تواند راه برود! مربی از این کار دانش‌آموز بیکه خورد. بحث‌هایی که قبلاً در مورد پرندگان با دانش‌آموز شده بود مفهوم ناقصی از آن‌ها را در ذهن او ایجاد کرده بود. اما اکنون او پاها و چنگال‌های پرنده را واریسی کرد و فهمید که آنها هم می‌توانند راه بروند. با این کار شناختی در مورد پرنده به دست آورد که توانست مفاهیم کامل تری را در ذهن او ایجاد کند.

اما... من بریل بلد نیستم.

لازم نیست شما بریل بدانید. کودک نابینا بریل را توسط معلم نابینان و نیمه بینایان که آموزش تخصصی این کار را دیده‌اند، خواهد آموخت. با وجود این، شما باید راه‌هایی پیدا کنید که بتوانید همان‌طور که دانش‌آموزان بینایان را با مواد جایی آشنا می‌کنید.

دانش آموزان نابینای خود را نیز با بریل آشنا کنید.

کتاب های **Twin Vision®** (کتاب های جایی کودکان عادی همراه با صفحه های افزون بریل) را می توانید امانت بگیرید و از آن ها برای همه دانش آموزان کلاس استفاده کنید. بر حسب های ارزان قیمت بریل را می توانید در کنار بر حسب های جایی در کلاس بچسبانید. برای دریافت اطلاعات بیشتر در مورد چگونگی به دست آوردن کتاب های **Twin Vision®** و سایر مواد بریل مربوط به نابینایان پیش دبستانی لطفاً با **NOPBC** تماس بگیرید.

اما ... ما نمی توانیم یک کمک مربی در اختیار داشته باشیم.

کودکان خردسال یاد می گیرند که مسائل را به تنهایی حل کنند بخش مهمی از زندگی کودک این است که یاد بگیرد چه موقع کاری را خود به تنهایی انجام دهد و چه وقت از دیگران تقاضای کمک نماید. کمک های اضافی که در اکثر مواقع به کودک نابینا می دهیم در واقع چیزی جز آموزش وابسته بودن نیست. این کار اعتماد به نفس او و فرصت هایی که برای حل مسائل به آنها نیاز دارد را بر باد می دهد.

درست است که کودک نابینا برای بسیاری از کارها نیاز به کمک اضافی عملی دارد. اما لزومی ندارد به این امر به عنوان یک مشکل بنگریم. برای مثال بازی ها و حرکت های انگستان در آواز خواندن، حرکت های موزون و ورزش ها را دانش آموزان معمولاً با مشاهده حرکت های نمایشی دانش آموزان معمولاً با مشاهده نمایشی مربی یاد می گیرند. چنین فعالیت هایی را با قرار دادن بدن کودک نابینا در بطن حرکت های دانش آموزان. به طوری که همه بتوانند آن حرکت ها را با هم یاد بگیرند. می توان به او آموخت.

گاهی وقت ها ممکن است یک کودک نابینا برای تجربه کارهایی که انجام آنها مستلزم توجه انفرادی بیشتر در زمان معینی می باشد. فرصت های کمی داشته است. در صورت روبه رو شدن با چنین موردی به دنبال راه حل های خلاق باشید. با والدین کودک گفت و گو کنید منابع دیگر را واریسی کنید. ببینید چه کاری می توانید انجام بدهید.

اما ... من دلم نمی آید انضباط را به او تحمیل کنم.

اگر این طور فکر می کنید پس خود را برای بدترین شرایط آماده کنید. زیرا به دنبال هر کودک بی انضباط در کلاس. بد خلقی ها، ادا و اطوارهای ناهنجار، جامعه پذیری ضعیف، بی توجهی و تأخیر در یادگیری نیز به سرعت فرا خواهد رسید. یک کودک نابینا، مانند هر کودک دیگری نیاز به انضباط پایدار و جدی اما توأم با مهربانی و محبت دارد. تا بیاموزد چگونه خود را با این جهان سازگار کند.

اما ... سایر کودکان در برابر او چگونه واکنش نشان خواهند داد؟

اکثر کودکان پیش دبستانی کنجکاو هستند اما سنگدل و بی رحم نیستند آنها هنوز نگرش های منفی را که در جامعه ما نسبت به نابینایی رایج است نیاموخته اند. در اکثر موارد کودکان، شمارا سرمشق خود قرار خواهند داد شما می بایست بدانید که با نابینایی کودک باید بدون تعصب و عادی برخورد کنید اگر رفتار شما با کودک نابینا متفاوت باشد، کودکان دیگر هم همین انتظار را از شما خواهند داشت. اگر از کودک نابینا توقع داشته باشید درست مثل کودکان دیگر عمل کند و در کارها شرکت کند. کودکان دیگر نیز همین رفتار را با او خواهند داشت.

1-Ruby Ryles, Ph.D. 2- The National Organization of Blind Children 1800 Johnson Street, Baltimore, Maryland 21230
3- integrating 4- concepts 5- method of learning 6- hands - on experiences

فعالیت هایی هستند که مهارت های جسمی دانش آموز را برای حل مسائل و انجام کارها به کار می گیرند. به طور کلی Hands-on / Minds -on Activities فعالیت هایی هستند که هم مهارت های جسمی و هم مهارت های ذهنی دانش آموز را برای حل مسائل درگیر می کنند. (منبع اینترنت)

7- "Bring the world to them" 8- learning to live 9- legal blindness

نابینایی قانونی دوازده ای برای حد نقص بینایی است که در آن فرد مشمول تحت پوشش ملاحظات خاص و خدمات خاص قرار می گیرد. نابینایی قانونی به صورت دید ۲۰/۲۰ در چشم بهتر بعد از تصحیح و یا چنانچه دید در میدان دید از ۲۰ درجه تجاوز نماید، تعریف می شود. فرهنگ وازگان، ماندانا عبادی، دکتر غلامعلی افروز

10- partially sighted child 11- "I,m Special" 12- real item 13- Concrete teaching

